

УДК 314.15''742''(497.11)''2002/...''
911.3:312(497.11)

Оригинални научни рад

Original scientific article

Србољуб Ђ. Стаменковић
Драгица Р. Гатарих

ДНЕВНА ИНТЕРАКЦИЈА (РАДНЕ СНАГЕ, ШКОЛСКЕ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ) БЕОГРАДА И ВОЈВОЂАНСКИХ НАСЕЉА

Извод: На релацији Београд – војвођанска насеља, и обратно, по резултатима пописа становништва 2002. године, циркулише 28.341 дневни мигрант, од којих 25.087 свакодневно путује према Београду ради остваривања економске егзистенције и школовања (15.301 радник и 9.786 ученика и студената), а 3.254 сталних становника Београда (2.775 радника и 479 ученика и студената) одлази у војвођанска насеља (радници у 102 насеља, а ученици и студенти у 27 насеља). Преко дневних миграција радне снаге, школске деце и омладине, Београд је повезан са 303 насеља у АП Војводини.

Кључне речи: Београд, Војводина, дневни мигранти (радници, ученици и студенти), насеље, конвергентне и дивергентне дневне миграције, просторно-функционална повезаност.

Abstract: According to the census results from 2002. 28,341 daily migrants commute on relation Belgrade-settlements of Voivodina and vice versa, whereof 25,087 daily migrants commute everyday towards Belgrade in order to achieve economic existence and education (15,301 workers and 9,786 pupils and students), while 3,254 of permanent population of Belgrade (2,775 workers and 479 pupils and students) commute to settlements of Voivodina (workers in 102 settlements, pupils and students in 27 settlements). Belgrade is connected with 303 settlements of Voivodina through daily migrations of labor, schoolchildren and youth.

Key words: Belgrade, Voivodina, daily migrants (workers, pupils and students), settlement, convergent and divergent daily migrations, spatial-functional connection.

Општи осврт

У мноштву разноврсних показатеља – географских, демографских, економских, социолошких и других, који илуструју просторну обједињеност и функционалну повезаност насеља на некој територији, дневне миграције становништва, нарочито радне снаге, ученика и студената, спадају у групу релевантних. Оне су жиле куцавице, ако тако може да се каже, у мрежи насеља, индикатори степена и интензитета интегрисаности људских

* Рад представља резултат истраживања на пројекту 146010, који финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.

насеља, као и чињенице које могу да сведоче о нивоу просторне и социјално-економске трансформације. Из тих разлога у науци је више пута указивано на значај и потребу изучавања феномена дневних миграција становништва (Стаменковић, 1996; Стаменковић, 1998), као и дневних урбаних система (Тошић, Невенић, 2007).

Имајући у виду поменуто, у овом кратком раду, осврнућемо се на нека битна својства дневне интеракције радне снаге и школске деце и омладине на релацији Београд – војвођанска насеља, и обратно.

Користећи расположиве статистичко-демографске податке, који су формиранли посебном обрадом резултата пописа становништва 2002. године у Републичком заводу за статистику Србије, утврдили смо да у овим дневним кретањима учествује 0,29% укупног становништва Београда и 1,23% укупног становништва АП Војводине, или 0,38% укупног становништва Србије без АП Косово и Метохија.

Београд свакодневно из војвођанских насеља добија 25 087 дневних миграната, од којих су 15 301 радник, а 9 786 ученика и студената. Истовремено, из Београда ка војвођанским насељима путује ради обављања функције рада и стицања образовања 3 254 дневна мигранта (2 775 радника и 479 ученика и студената).

Дневну интеракцију Београда и војвођанских насеља карактеришу следећа релевантна просторно-демографска обележја:

- конвергентни утицаји Београда су израженији и преовлађујући – територијално, насеобински и демографски;
- структурни однос конвергентне и дивергентне дневне миграције Београда износи 88,5:11,5%,
- структурни однос радне снаге, с једне стране, и ученика и студената, с друге, конвергентне дневне миграције износи 61,0:39,0%, а дивергентне 85,3:14,7% и
- знатна просторно-функционална повезаност Београда са војвођанским насељима конвергентним и дивергентним дневним миграцијама радне снаге, ученика и студената, јер је град повезан са 303 војвођанска насеља¹, или у овој интеракцији учествује 64,88% насеља АП Војводине.

Конвергентне и дивергентне дневне миграције

Евидентно је да конвергентни дневни гравитациони ареал радне снаге, ученика и студената Београда на територији АП Војводине има већу демографску, насеобинску и просторну израженост у односу на дивергентни. Иако Београд конвергентним дневним миграцијама добија више радника не-

¹ На територији АП Војводине лоцирана су 467 сталних насеља, или 7,59% укупног броја насеља Србије.

Daily interaction (labor, schoolchildren and youth) of Belgrade and settlements...

го ученика и студената његов дневни просветни (школски) ареал у АП Војводини има веће простирање од ареала радне снаге, јер град свакодневно прима ученике и студенте из 244 војвођанска насеља, а раднике из 236 насеља.

Табела 1. – Размештај конвергентне и дивергентне дневне миграције радне снаге, ученика и студената Београда 2002. године

Насеље	Конвергентне дневне миграције			Дивергентне дневне миграције			Укупно
	Радници	Ученици и студенти	Укупно	Радници	Ученици и студенти	Укупно	
Нова Пазова	2 567	890	3 457	147	1	148	3 605
Панчево	2 397	3 044	5 441	1 173	32	1 205	6 646
Нови Бановци	1 858	641	2 499	37	-	37	2 536
Стари Бановци	717	263	980	24	-	24	1 004
Инђија	707	331	1 038	62	8	70	1 108
Стара Пазова	638	421	1 059	255	26	281	1 340
Качарево	433	208	641	5	-	5	646
Шимановци	382	143	525	35	-	35	506
Опово	381	215	596	26	-	26	622
Нови Сад	279	116	395	356	325	681	1 076
Белегиш	270	74	344	8	1	9	353
Деч	201	70	271	2	-	2	273
Црепаја	188	48	236	4	-	4	240
Ашања	183	28	211	1	-	1	212
Војка	180	72	152	4	-	4	156
Карловчић	171	34	105	1	-	1	106
Купиново	154	40	194	2	-	2	196
Рума	139	146	285	42	1	43	328
Чента	133	104	237	1	-	1	238
Старчево	133	149	282	6	-	6	288
Банатско Ново Село	132	93	225	2	-	2	227
Баваниште	131	89	220	3	-	3	223
Голубинци	112	73	185	2	-	2	187
Ковин	110	165	275	54	1	55	330
Сефкерин	107	62	169	2	-	2	171
Јабука	105	111	216	-	-	-	216
Глогоњ	103	54	157	1	-	1	158
Сурдук	100	35	135	1	-	1	136
Долово	99	83	182	-	-	-	182
Бешка	96	18	114	2	-	2	116
Путинци	94	31	125	-	-	-	125
Зрењанин	93	124	217	39	8	47	264
Баранда	86	51	137	2	-	2	139
Омољица	73	105	178	2	-	2	180
Обреж	71	18	88	-	-	-	88
Сремска Митровица	70	162	232	33	6	39	271
Владимировац	65	30	95	-	-	-	95
Крњешевци	62	11	73	9	-	9	82
Падина	58	15	73	-	-	-	73
Ковачица	57	51	108	17	-	17	125
Сремски Михаљевци	57	20	77	1	-	1	78
Нови Сланкамен	54	21	75	-	1	1	76
Дебељача	46	18	64	5	-	5	69
Банатски Брестовац	46	45	91	-	-	-	91
Перлез	44	3	47	2	-	2	49
Сакуле	44	37	81	-	-	-	81
Нови Карловци	41	17	58	-	-	-	58

Дневна интеракција (радне снаге, школске деце и омладине) Београда...

Насеље	Конвергентне дневне миграције			Дивергентне дневне миграције			Укупно
	Радници	Ученици и студенти	Укупно	Радници	Ученици и студенти	Укупно	
Љуково	38	6	44	-	-	-	44
Мраморак	37	16	53	-	-	-	53
Доњи Товарник	36	11	47	-	-	-	47
Суботица	36	126	162	73	8	81	243
Крчедин	35	5	40	1	-	1	41
Вршац	33	114	147	84	11	95	242
Банатски Карловац	29	49	78	3	-	3	81
Пећинци	29	32	61	44	1	45	106
Сомбор	28	71	99	14	4	18	117
Стари Сланкамен	20	7	27	15	-	15	42
Петроварадин	20	10	30	-	-	-	30
Книћанин	19	-	19	1	-	1	20
Марадик	17	3	20	-	-	-	20
Чортановци	17	3	20	-	-	-	20
Прхово	17	11	28	-	-	-	28
Алибунар	15	27	42	13	-	13	55
Фаркаждин	15	1	16	1	-	1	17
Тител	15	7	22	4	-	4	26
Ветерник	14	8	22	-	-	-	22
Сремска Каменица	14	5	19	4	22	26	45
Огар	14	5	19	-	-	-	19
Суботиште	14	3	17	-	-	-	17
Доњи Петровци	14	3	17	-	-	-	17
Апатин	13	34	47	3	-	3	50
Гај	11	6	17	1	-	1	18
Буковац	11	-	11	-	-	-	11
Попинци	11	7	18	-	-	-	18
Добринци	11	6	17	-	-	-	17
Хртковци	11	6	17	1	-	1	18
Шид	11	23	34	5	-	5	39
Ечка	10	8	18	-	-	-	18
Жарковац	10	-	10	-	-	-	10
Лаћарак	10	15	25	-	-	-	25
Стајићево	9	-	9	-	-	-	9
Ириг	9	6	15	5	-	5	20
Кикинда	9	23	32	16	2	18	50
Степановићево	9	-	9	-	-	-	9
Футог	9	5	14	-	-	-	14
Бачка Топола	8	19	27	13	-	13	40
Руменка	8	-	8	-	-	-	8
Врбас	8	19	27	7	-	7	34
Јарковци	7	3	10	-	-	-	10
Никинци	7	1	8	2	-	2	10
Сента	7	16	23	-	-	-	23
Сремски Карловци	7	13	20	2	3	5	25
Челарево	6	-	6	3	-	3	9
Врдник	6	1	7	1	-	1	8
Делиблато	6	2	8	-	-	-	8
Бачка Паланка	5	8	13	12	-	12	25
Идвор	5	6	11	1	-	1	12
Скореновац	5	3	8	-	-	-	8
Ново Милошево	5	3	8	-	-	-	8
Иваново	5	4	9	-	-	-	9
Сибач	5	2	7	-	-	-	7
Платичево	5	7	12	-	-	-	12

Daily interaction (labor, schoolchildren and youth) of Belgrade and settlements...

Насеље	Конвергентне дневне миграције			Дивергентне дневне миграције			Укупно
	Радници	Ученици и студенти	Укупно	Радници	Ученици и студенти	Укупно	
Палић	5	11	16	1	-	1	17
Селеуш	4	3	7	-	-	-	7
Беочин	4	-	4	-	-	-	4
Уљма	4	4	8	-	-	-	8
Житиште	4	8	12	-	-	-	12
Плочица	4	3	7	-	-	-	7
Кула	4	15	19	8	1	9	28
Црвенка	4	4	8	3	-	3	6
Каћ	4	2	6	-	-	-	6
Витојевци	4	-	4	-	-	-	4
Вогањ	4	1	5	-	-	-	5
Кленак	4	2	6	-	-	-	6
Бачки Моноштор	4	-	4	-	-	-	4
Босут	4	-	4	-	-	-	4
Мачв. Митровица	4	13	17	2	-	2	19
Бајмок	4	10	14	-	-	-	14
Јаношик	3	1	4	-	-	-	4
Николинци	3	1	4	-	-	-	4
Червић	3	-	3	-	-	-	3
Лазарево	3	7	10	-	-	-	10
Томашевац	3	1	4	2	-	2	6
Самош	3	4	7	-	-	-	7
Ловћенац	3	2	5	-	-	-	5
Фекетић	3	-	3	1	-	1	4
Бачки Брестовац	3	6	9	-	-	-	9
Кљајићево	3	8	11	-	-	-	11
Јарак	3	2	5	-	-	-	5
Манђелос	3	3	6	-	-	-	6
Сремска Рача	3	-	3	1	1	2	5
Темерин	3	4	7	4	-	4	11
Моровић	3	-	3	1	-	1	4
Бачки Соколац	2	1	3	-	-	-	3
Бела Црква	2	32	34	3	1	4	38
Банаштор	2	-	2	-	1	1	3
Госпојинци	2	-	2	1	-	1	3
Жабалъ	2	2	4	1	-	1	5
Међа	2	2	4	-	-	-	4
Елемир	2	1	3	-	-	-	3
Клек	2	2	4	-	-	-	4
Лукићево	2	4	6	-	-	-	6
Орловат	2	2	4	-	-	-	4
Сланкам. Виногради	2	1	3	-	-	-	3
Нерадин	2	-	2	-	-	-	2
Путниково	2	-	2	-	-	-	2
Крушчић	2	2	4	-	1	1	5
Српска Црња	2	2	4	-	-	-	4
Дероње	2	-	2	-	-	-	2
Краљевци	2	-	2	-	-	-	2
Јаша Томић	2	3	5	-	-	-	5
Сечањ	2	2	4	3	-	3	7
Дорослово	2	1	3	-	-	-	3
Стапар	2	3	5	-	-	-	5
Кузмин	2	1	3	-	-	-	3
Мартинци	2	3	5	-	-	-	5
Равње	2	1	3	-	-	-	3

Дневна интеракција (радне снаге, школске деце и омладине) Београда...

Насеље	Конвергентне дневне миграције			Дивергентне дневне миграције			Укупно
	Радници	Ученици и студенти	Укупно	Радници	Ученици и студенти	Укупно	
Салаш Ноћајски	2	7	9	-	-	-	9
Шуљан	2	1	3	-	-	-	3
Бачки Јарак	2	3	5	2	-	2	7
Сириг	2	-	2	-	-	-	2
Лок	2	-	2	-	-	-	2
Мошорин	2	1	3	-	-	-	3
Шајкаш	2	1	3	-	-	-	3
Бачко Добро Поље	2	2	4	1	-	1	5
Батровци	2	-	2	1	-	1	3
Гибарац	2	1	3	-	-	-	3
Кукујевци	2	5	7	-	-	-	7
Стари Лединци	2	1	3	-	-	-	3
Добрица	1	1	2	-	-	-	2
Иланца	1	4	5	-	-	-	5
Локве	1	-	1	-	-	-	1
Нови Козјак	1	1	2	-	-	-	2
Пригревица	1	1	2	-	-	-	2
Обровац	1	-	1	-	-	-	1
Товаришево	1	-	1	-	-	-	1
Бајша	1	-	1	1	-	1	2
Орешковић	1	2	3	-	-	-	3
Панонија	1	-	1	-	-	-	1
Кулпин	1	2	3	-	-	-	3
Банатска Паланка	1	-	1	-	-	-	1
Врачев Гај	1	1	2	1	1	2	4
Крушчица	1	-	1	-	-	-	1
Бачко Петрово Село	1	-	1	1	-	1	2
Бечеј	1	6	7	5	1	6	13
Избиште	1	3	4	-	-	-	4
Павлиш	1	-	1	-	-	-	1
Чурут	1	2	3	-	-	-	3
Банатски Двор	1	-	1	-	-	-	1
Бан. Карађорђево	1	5	6	-	-	-	6
Меленци	1	5	6	1	-	1	7
Тараш	1	-	1	-	-	-	1
Шатринци	1	-	1	-	-	-	1
Кањижа	1	6	7	2	-	2	9
Хоргош	1	1	2	1	-	1	3
Липар	1	-	1	-	-	-	1
Сивац	1	6	7	-	-	-	7
Мали Иђош	1	1	2	-	-	-	2
Александрово	1	4	5	-	-	-	5
Војвода Степа	1	10	11	-	-	-	11
Нови Бечеј	1	4	5	1	-	1	6
Нови Кнежевац	1	1	2	-	1	1	3
Бегеч	1	-	1	-	-	-	1
Кисач	1	3	4	-	-	-	4
Бачки Грачац	1	1	2	-	-	-	2
Лалић	1	1	2	-	-	-	2
Оџаци	1	4	5	3	-	3	8
Дужине	1	-	1	-	-	-	1
Јерменовци	1	-	1	-	-	-	1
Буђановци	1	2	3	-	-	-	3
Грабовци	1	1	2	-	-	-	2
Јарковац	1	5	6	-	-	-	6

Daily interaction (labor, schoolchildren and youth) of Belgrade and settlements...

Насеље	Конвергентне дневне миграције			Дивергентне дневне миграције			Укупно
	Радници	Ученици и студенти	Укупно	Радници	Ученици и студенти	Укупно	
Крајишник	1	3	4	-	-	-	4
Сутјеска	1	-	1	-	-	-	1
Алекса Шантић	1	8	9	-	-	-	9
Бачки Брег	1	1	2	-	-	-	2
Бездан	1	3	4	-	-	-	4
Гаково	1	2	3	-	-	-	3
Растина	1	-	1	-	-	-	1
Риђица	1	4	5	-	-	-	5
Светозар Милетић	1	3	4	-	-	-	4
Дивош	1	-	1	-	-	-	1
Засавица I	1	-	1	-	-	-	1
Раденковић	1	1	2	-	-	-	2
Шашинци	1	1	2	-	-	-	2
Ђурђин	1	-	1	-	-	-	1
Келебија	1	-	1	-	-	-	1
Мишићево	1	-	1	-	-	-	1
Чантавир	1	-	1	-	-	-	1
Змајево	1	2	3	-	-	-	3
Куцура	1	-	1	-	-	-	1
Падеј	1	-	1	-	-	-	1
Чока	1	-	1	-	-	-	1
Бачинци	1	-	1	-	-	-	1
Беркасово	1	1	2	-	-	-	2
Ердевик	1	6	7	-	-	-	7
Вашица	-	1	1	11	10	21	22
Србобран	-	3	3	3	-	3	6
Планиште	-	19	19	2	-	2	21
Ада	-	6	6	1	-	1	7
Бач	-	1	1	1	-	1	2
Бачки Петровац	-	-	-	1	-	1	1
Орешац	-	-	-	1	-	1	1
Бан. Вишњићево	-	-	-	1	-	1	1
Торак	-	1	1	1	-	1	2
Башаид	-	-	-	1	-	1	1
Кумане	-	-	-	1	-	1	1
Ченеј	-	-	-	1	-	1	1
Богојево	-	2	2	1	-	1	3
Ратково	-	-	-	1	-	1	1
Чонопља	-	4	4	-	-	-	4
Ноћај	-	4	4	-	-	-	4
Гребенац	-	3	3	-	-	-	3
Велико Средиште	-	3	3	-	-	-	3
Брестач	-	3	3	-	-	-	3
Велики Радинци	-	3	3	-	-	-	3
Доњи Таванкут	-	3	3	-	-	-	3
Нови Жедник	-	3	3	-	-	-	3
Сонта	-	2	2	-	-	-	2
Зобнатица	-	2	2	-	-	-	2
Криваја	-	2	2	-	-	-	2
Влајковац	-	2	2	-	-	-	2
Равни Тополовац	-	2	2	-	-	-	2
Честерег	-	2	2	-	-	-	2
Бан. Велико Село	-	2	2	-	-	-	2
Наково	-	2	2	-	-	-	2
Каравуково	-	2	2	-	-	-	2

Дневна интеракција (радне снаге, школске деце и омладине) Београда...

Насеље	Конвергентне дневне миграције			Дивергентне дневне миграције			Укупно
	Радници	Ученици и студенти	Укупно	Радници	Ученици и студенти	Укупно	
Бока	-	2	2	-	-	-	2
Колут	-	2	2	-	-	-	2
Гргуревци	-	2	2	-	-	-	2
Бачко Душаново	-	2	2	-	-	-	2
Равно Село	-	2	2	-	-	-	2
Мол	-	1	1	-	-	-	1
Утрине	-	1	1	-	-	-	1
Купусина	-	1	1	-	-	-	1
Вајска	-	1	1	-	-	-	1
Селенча	-	1	1	-	-	-	1
Младеново	-	1	1	-	-	-	1
Нештин	-	1	1	-	-	-	1
Нова Гајдобра	-	1	1	-	-	-	1
Пивнице	-	1	1	-	-	-	1
Мићуново	-	1	1	-	-	-	1
Победа	-	1	1	-	-	-	1
Стара Моравица	-	1	1	-	-	-	1
Јасеново	-	1	1	-	-	-	1
Раковац	-	1	1	-	-	-	1
Војводинци	-	1	1	-	-	-	1
Гудурица	-	1	1	-	-	-	1
Српски Итебеј	-	1	1	-	-	-	1
Торда	-	1	1	-	-	-	1
Арадац	-	1	1	-	-	-	1
Велебит	-	1	1	-	-	-	1
Иђош	-	1	1	-	-	-	1
Мало Баваниште	-	1	1	-	-	-	1
Руски Крстур	-	1	1	-	-	-	1
Лединци	-	1	1	-	-	-	1
Барице	-	1	1	-	-	-	1
Хајдучица	-	1	1	-	-	-	1
Павловци	-	1	1	-	-	-	1
Торњош	-	1	1	-	-	-	1
Биково	-	1	1	-	-	-	1
Стари Жедник	-	1	1	-	-	-	1
Вишњићево	-	1	1	-	-	-	1
Укупно	15 301	9 786	25 087	2 775	479	3 254	28 341

Извор: Посебна статистичка обрада резултата пописа становништва 2002. године, Републички завод за статистику Србије, Београд.

Београдски дивергентни дневни ареал радне снаге, школске деце и омладине на територији АП Војводине обухвата 102 насеља којима град даје раднике и 27 насеља којима даје ученике и студенте дневне мигранте.

Интензитет просторно-функционалне повезаности

Насеља из којих Београд прима и којима даје дневне мигранте размештена су у свим деловима АП Војводине, на територији 45 општина.

Већину ученика дневних миграната Београд добија из градских насеља у АП Војводини (59,6% укупне конвергентне дневне миграције ученика и студената), а радника из осталих насеља (62,4% укупне конвер-

Daily interaction (labor, schoolchildren and youth) of Belgrade and settlements...

гентне дневне миграције радне снаге). Ученике добија из 49 градских насеља, а раднике из 47 војвођанских градова. У дневним кретањима радне снаге према Београду не учествује становништво следећих градских насеља: Аде, Бача, Бачког Петровца, Мола и Србобрана, а школске деце и омладине из Бачког Петровца, Беочина и Чоке.

Табела 2. – Конвергентне и дивергентне дневне миграције радника, ученика и студената Београда по статистичким типовима насеља 2002. године

Тип насеља	Конвергентне дневне миграције			Дивергентне дневне миграције			Укупно миграната
	Радници	Ученици и студенти	Укупно	Радници	Ученици и студенти	Укупно	
Градска	5 755	5 834	11 589	2 367	461	2 828	14 416
Остала	9 546	3 952	13 498	408	18	426	13 925
Укупно	15 301	9 786	25 087	2 775	479	3 254	28 341

Извор: Посебна статистичка обрада резултата пописа становништва 2002. године, Републички завод за статистику Србије, Београд.

Радници, ученици и студенти стални становници Београда највећим делом свакодневно путују ради запослења и школовања у војвођанска градска насеља, у која одлази 86,88% укупне дивергентне дневне миграције града. Радници дневни мигранти из Београда одлазе у 43 градска насеља, а ученици и студенти у 18 градских насеља у АП Војводини.

Интензитет дневне интеракције између Београда и војвођанских насеља има шаренолику просторно-демографску и насеобинску израженост. Град прима и даје 10 и мање дневних миграната из 202 насеља (43,25% војвођанских насеља). Тим насељима припада 674 мигранта (2,38% укупне дневне миграције између Београда и војвођанских насеља). С друге стране, групи од 101 насеља која, исто тако, чине дневни урбани систем Београда на територији АП Војводине припада 27.667 миграната (97,62%).

Преко конвергентних дневних миграција радне снаге, ученика и студената Београд је најинтензивније повезан са 10 војвођанских насеља: Панчевом, Новом Пазовом, Новим Бановцима, Старом Пазовом, Инђијом, Старим Бановцима, Качаревом, Оповом, Шимановцима и Новим Садом. Ова група насеља граду даје 16 631 мигранта, или 66,29% укупне конвергентне дневне миграције.

Становници Београда највећим делом свакодневно путују ради обављања функције рада и стицања образовања у Панчево, Нови Сад, Стару Пазову, Нову Пазову, Вршац, Суботицу, Инђију, Ковин, Зрењанин, Пећинце, Руму итд. Према овим насељима из Београда се креће 2 751 мигрант, или 84,54% укупне дивергентне дневне миграције.

Закључак

Дневна просторно-функционална повезаност Београда и војвођанских насеља је веома изражена, с тим што град вишеструко више прима

него што даје дневне мигранте. Иако је присутна знатна просторна дисперзија конвергентних и дивергентних дневних гравитационих утицаја Београда на територији АП Војводине, лако су препознатљива два главна просторна правца у којима су ти утицаји најјачи, где београдски дневни урбани систем има највећу демографску и насеобинску израженост: *подунавски*, који је усмерен ка јужном Банату, пре свега, Панчеву и околним насељима, и Новом Саду, и *сремски*, који има мањи територијални оквир и знатно слабију гравитациону снагу. Исто тако, евидентна је и снажна дневна циркулација радне снаге, ученика и студената између Београда и војвођанских насеља која су смештена на малој удаљености од њега, у његовом субурбаном појасу, као што су: Стара Пазова, Нова Пазова, Стари Бановци, Нови Бановци, Белегиш, Шимановци, Пећинци и др.

Литература

- Стаменковић, С. Ђ. (1996). Дневне миграције становништва у географским проучавањима насеља Србије. *Становништво*, 34 (3–4), 43–60.
- Стаменковић, С. Ђ. (1998). Научне потребе за релевантним фондом пописних података о дневним миграцијама радне снаге и школске омладине. У *Статистичару* (стр. 58–62). Београд: Статистичко друштво Србије, Републички завод за статистику Србије и Савезни завод за статистику.
- Тошић, Д. и Невенић, М. (2007). Дневни урбани систем – просторни израз дневне миграције становништва. *Демографија*, 4, 163–176.

Srboljub Đ. Stamenković
Dragica R. Gatarić

DAILY INTERACTION (LABOR, SCHOOLCHILDREN AND YOUTH) OF BELGRADE AND SETTLEMENTS OF VOIVODINA

Summary

Daily spatial-functional connection between Belgrade and settlements of Voivodina is very expressive. Belgrade holds far more daily migrants (25,087 daily migrants) than it gives (3,254 migrants). Considerable spatial dispersion of convergent (it receives workers from 236 settlements and pupils from 244 settlements) and divergent daily gravitation impacts of Belgrade has also been present (workers commute to 102 settlements and pupils and students in 27 settlements) on the territory of Voivodina. Those impacts are the strongest in two major territorial directions where Belgrade daily urban system is of the highest demographic and settlement expressiveness: the Danube Region, directed towards south Banat, Pancevo and surrounding settlements and Novi Sad primarily, and Srem Region which has smaller territorial limit and far weaker gravitation strength. As well, strong daily circulation of labor, pupils and students is evident between Belgrade and settlements of Voivodina situated on small distance from Belgrade, in its suburban belts such as: Stara Pazova, Nova Pazova, Stari Banovci, Novi Banovci, Belegis, Simanovci, Pecinci, etc.